

บทวิจารณ์หนังสือ (Book Review)

ชื่อหนังสือ	อาถรรพ์ภาพวาดเสือดำและเรื่องราวอื่น ๆ
ผู้แต่ง	กำพล นิรวรรณ
ปีที่พิมพ์	2562
จัดพิมพ์โดย	สำนักพิมพ์พญฤทัย
จำนวนหน้า	288 หน้า

อาถรรพ์ภาพวาดเสือดำ และเรื่องราวอื่น ๆ : สนามรบแห่งอุดมการณ์

The Mystery of the Black Panther and Other Stories:
Ideological Battlefield

ลักษณาวดี เรืองรัมย์¹ / อุภาววัฒน์ นามศิริฤๅ²

Laksanawadee Rueangram/ Uphawan Namhiran

¹Faculty of Education, Buriram Rajabhat University

Buri Ram 31000, Thailand. Email: 610113115051@bru.ac.th

²Faculty of Humanities and Social Sciences, Buriram Rajabhat University

Buri Ram 31000, Thailand. Email: uphawan.nh@bru.ac.th

Received: April 18, 2021

Revised: April 24, 2021

Accepted: April 25, 2021

Abstract

This article aimed at reviewing a collection of short stories entitled "The Mystery of the Black Panther and Other Stories" of Kampol Nirawan in the theme of the short stories and the way to present the interesting content

in spite of the entire book in the prose form. From the criticism, it was found that Kampol used realism writing to show the reality of life and society and writing of the magical realism, which was the key concept to make stories interesting and realistic. However, the main idea of these short stories was a reflection of the complex realities that prevailed within society and encouraging readers to realize the value of living being whether it be nature, animal and human.

Keywords : Mystery, Black Panther, Short Stories, Kampol Nirawan

บทคัดย่อ

บทความนี้มุ่งวิจารณ์หนังสือรวมเรื่องสั้น ชุด “อาถรรพ์ภาพวาดเสือดำและเรื่องราวอื่น ๆ” ของ กำพล นิรวรรณ ในประเด็นแนวคิดสำคัญของเรื่องสั้นและแนวทางการนำเสนอเนื้อหาที่มีความน่าสนใจแม้ว่าจะอยู่ในรูปแบบวรรณกรรมประเภทร้อยแก้วตลอดทั้งเล่ม ซึ่งจากการวิจารณ์พบว่า กำพล ใช้การเขียนแนวสังคมนิยมเพื่อแสดงให้เห็นความจริงของชีวิตและสังคม และการเขียนแนวสังคมนิยมหัตถ์จรรยาซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการดำเนินเรื่องได้อย่างน่าสนใจและแนบเนียน ทั้งนี้แนวคิดหลักของรวมเรื่องสั้นเรื่องนี้ คือการสะท้อนความเป็นจริงอันซับซ้อนที่เกิดขึ้นภายในสังคม และกระตุ้นให้ผู้อ่านได้ตระหนักถึงคุณค่าของสิ่งมีชีวิต ไม่ว่าจะเป็นธรรมชาติ สัตว์ และมนุษย์ด้วยตนเอง

คำสำคัญ : อาถรรพ์, เสือดำ, เรื่องสั้น, กำพล นิรวรรณ

สนามรบแห่งอุดมการณ์ วลีนี้ผู้วิจารณ์มุ่งเน้นและให้ความสำคัญอันเกี่ยวเนื่องมากจากเนื้อเรื่องและแนวคิดของกำพล นิรวรรณ ที่ต้องการสื่อสารผ่านการสรรสร้างผลงานจากกลวิธีการนำเสนอเนื้อหาที่เต็มไปด้วย อารมณ์ ความรู้สึก ความทรงจำสู่อุดมการณ์อันกล้าแกร่งที่ต้องการปฏิวัติระบอบการปกครอง แต่กลับพ่ายแพ้ให้แก่อำนาจบาตรใหญ่ของนายทุนและผู้ที่เกี่ยวข้องที่เรียกตนเองว่าผู้บริหารประเทศ

เนื้อเรื่องและกลวิธีการนำเสนอเนื้อหา

“อาถรรพ์ภาพวาดเสือดำและเรื่องราวอื่น ๆ” รวมเรื่องสั้นของ กำพล นิรวรรณ ผลงานรอบสุดท้ายรางวัลซีไรต์ประจำปีพุทธศักราช 2563 เรื่องสั้นแต่ละเรื่องมีความแตกต่างกัน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องเล่าลึกลับ สนุกสนาน แปลกประหลาด และมหัศจรรย์ จึงทำให้หนังสือเล่มนี้ได้รับรางวัล รวมเรื่องสั้นนักเขียนรางวัลยอดเยี่ยม “กนกพงศ์ สงสมพันธุ์”

กำพล นิรวรรณ เริ่มงานอาชีพในฐานะนักแปลของกองบรรณาธิการสำนักพิมพ์ ปุณฺณ เมื่อ พ.ศ.2518 ขณะเรียนที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ หลังเหตุการณ์ 6 ตุลาคม 2519 กำพลเข้าป่าร่วมเป็นส่วนหนึ่งของพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย เขตเทือกเขาบรรทัด กำพลกลับเข้าเมืองหลังป่าแตก หลังจากนั้นได้เดินทางค้นหาชีวิตไปทั่วทุกมุมโลก ไม่ว่าในฐานะนักข่าว นักแปล และนักผจญภัย จากประสบการณ์ชีวิต กำพลจึงสร้างสรรค์ผลงานในรูปแบบเรื่องสั้น และมีลีลาเฉพาะตัว

หากอุดมการณ์ที่เกิดขึ้นและตรึงอยู่ในใจของใครสักคนแล้ว คงไม่อาจเปลี่ยนไปโดยง่าย เช่นเดียวกับ กำพล นิรวรรณ ผู้มีอุดมการณ์อันแรงกล้าต่อสู้เพื่อสิ่งที่คาดหวัง แต่อำนาจและกำลังที่ด้อยกว่า จึงต้องยอมรับความพ่ายแพ้อย่างเลี่ยงไม่ได้

ผู้อ่านบทวิจารณ์คงแปลกใจและสงสัยไม่น้อยว่าหากมีอุดมการณ์อันสูงสุดแล้ว เหตุใดจึงต้องพ่ายแพ้ และเหตุใดจึงต้องกล่าวถึงสนามรบแห่งอุดมการณ์ ทั้งที่เนื้อหามีใช้การสู้รบแต่เพียงอย่างเดียว

ความน่าสนใจของรวมเรื่องสั้นเล่มนี้ คือการถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกอันมาจากความทรงจำที่อาจจำหน้าของไว้ว่าเป็นอุดมการณ์ของผู้เขียนก็ไม่ผิดนัก กำพลนำเสนอเรื่องสั้นจากประสบการณ์การเป็นนักปฏิวัติฝ่ายซ้ายหรือคอมมิวนิสต์ ผสมกับตำนานเรื่องเล่าจากท้องถิ่นที่เขาคุ้นเคย ผสมผสานกับจินตนาการ (fantasy) จนกลายเป็นรวมเรื่องสั้นที่ฉายภาพชีวิตและพฤติกรรมของมนุษย์ รวมทั้งจำลองฉากและเหตุการณ์ที่เปิดโลกทัศน์ให้ผู้อ่านได้เห็นภาพอย่างแจ่มชัด

อาถรรพ์ภาพวาดเสือดำและเรื่องราวอื่น ๆ นำเสนอเรื่องราวเป็น 3 ภาคใหญ่ ๆ โดยกล่าวถึง ธรรมชาติของสิ่งมีชีวิต ไม่ว่าจะเป็นทรัพยากร ป่าไม้ พรรณพืชและสัตว์นานาชนิด ที่มีได้คงอยู่ด้วยความยั่งยืนเพราะการรุกรานของผู้มีอำนาจ หรือนายทุนผู้ที่อยู่สูงสุด

ของห่วงโซ่อาหาร ธรรมชาติของมนุษย์ที่นำมาสู่การตีแผ่ความจิตไร้สำนึก และสังคมทุนนิยมที่มักจะเอื้อประโยชน์ให้แก่ผู้มีอำนาจ ใครที่ด้อยกำลังกว่าย่อมถูกกดขี่และเอาเปรียบอยู่เสมอ

เนื้อเรื่อง

อาถรรพ์ภาพวาดเสือด่า และเรื่องราวอื่น ๆ มีเรื่องสั้นทั้งหมด 12 เรื่อง แบ่งเนื้อหาออกเป็น 3 ตอนใหญ่ ๆ ได้แก่ ภาคแรกคนธรรมดาแห่งภูบรรทัด ประกอบด้วยเรื่องสั้น 5 เรื่อง ได้แก่ คนธรรมดาแห่งภูบรรทัด ถ้า วีรชน แนวร่วมของเรา และบนเส้นทางไปโรงพยาบาล ภาคสอง อาถรรพ์ภาพวาดเสือด่า ประกอบไปด้วยเรื่องสั้น 3 เรื่อง ได้แก่ บางโค้งโค้ง โรงสีไฟ และอาถรรพ์ภาพวาดเสือด่า และท้ายสุด ภาคสาม ความลับแห่งหุบเขาเซียน็อก ประกอบไปด้วยเรื่องสั้น 4 เรื่อง ได้แก่ คุณกรเจ้าภูเขา ล่ามผู้ไร้จรรยาบรรณ สวนสวรรค์ และความลับแห่งหุบเขาเซียน็อก

ภาคแรก คนธรรมดาแห่งภูบรรทัด

ภาคแรกนี้ การนำเสนอเนื้อหาในแต่ละเรื่องมีรายละเอียดแตกต่างกันโดยสิ้นเชิง แต่ยังคงเอกภาพของเรื่องและเอกลักษณ์ของ ก้าพล ได้อย่างสมบูรณ์ นั่นคือ ชีวิต มนุษย์ ศีลธรรม สามัญสำนึก สังคม โดยนำเสนอเนื้อหาไว้ดังนี้

คนธรรมดาแห่งภูบรรทัด คือเรื่องราวที่กล่าวถึงชายคนหนึ่งที่ได้เข้าร่วมในกองทัพปลดแอกประชาชนแห่งประเทศไทย ณ เขต พัทลุง ตรัง และสตูล โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อต่อต้านระบบทุนนิยมที่ก่อให้เกิดความไม่เท่าเทียมในสังคม แต่เนื่องจากเขาไม่มีความสามารถในด้านการสู้รบ หน้าที่ที่ได้รับคือนักดนตรีประจำค่าย แต่ถึงอย่างนั้นเขาก็ไม่อาจทนอยู่กับความกดดันที่เกิดขึ้นในการทำสงครามได้ จึงผันตัวมาเป็นนายพรานการเดินทางในฐานะพรานป่าทำให้เขาได้พบกับความมหัศจรรย์ของธรรมชาติ เห็นถึงความงดงาม ของน้ำตกวังมรกต และด้วยความมีจิตสำนึกรักในธรรมชาติ เขาจึงเห็นคุณค่า ความงดงาม ความสำคัญของธรรมชาติ และความมหัศจรรย์ที่ปรากฏให้เขาได้เห็นอีกประการคือการได้พบกับเหล่าคนธรรมดาผู้บรรเลงบทเพลงอันแปลกหูและยากที่จะเข้าใจความหมาย แต่เมื่อขบวนการปฏิวัติล้มสลายเขาก็ได้แต่รำลึกถึงความหลังและอุดมการณ์ของตน จนได้เข้าใจบทเพลงที่

เคยได้ฟัง ทั้งยังเห็นว่าธรรมชาติที่เคยมีกลับทรุดโทรมลงจากผลกระทบของสังคมที่มีใคร ยาวสาวได้สาวเอา

ถ้ำ เรื่องราวของ “ครูพัน” ครูในวิทยาลัยเล็ก ๆ แห่งหนึ่ง เขาได้รับจดหมาย จากนักศึกษาชื่อเชิญไปเที่ยวถ้ำแห่งหนึ่งที่อยู่ลึกเข้าไปในป่าและยังไม่ชื่อเรียก ระหว่าง การเดินทางมีการพูดคุยและสนทนากันถึงเรื่องถ้ำว่าใครเคยมาบ้าง กระทั่งเดินมายังปากถ้ำ นักศึกษาต่างเข้าไปในถ้ำด้วยความตื่นเต้นที่เห็นแสงกระทบกับน้ำกลายเป็นรุ้งกินน้ำภายในถ้ำ ขณะที่ทุกคนกำลังว่ายน้ำเข้าไปในถ้ำ ครูพันร้องท่ายขบวนพร้อมกับจ้องมองไปยังเรือนร่าง ของนักศึกษาสาวที่เสื้อผ้านีลเห็นสัดส่วนโค้งเว้าจนเขาเกิดจินตนาการทางเพศ จากนั้นมี ฝนที่พรั่งพรูลงมาเป็นเหตุให้นักศึกษาลุยน้ำออกจากถ้ำ ทว่าครูพันกลับยั้งและปล่อยให้ น้ำท่วมตนเอง จนเวลาผ่านไปนานกว่าสี่สิบปีไม่มีผู้ใดได้ข่าวหรือพบเห็นครูพันอีกเลยราวกับ ว่าครูพันกลายเป็นค้างคาวเผ่าถ้ำ หรือไม่ก็อาจกลายเป็นผีเสื้อยักษ์บินโฉบร่อนกินน้ำปะปน อยู่กับฝูงผีเสื้อป่าในถ้ำแห่งนั้น

วีรชน การบอกเล่าเรื่องราวของ “ข้าพเจ้า” ชายผู้มีชาติร้อนเป็นเหตุให้การนอน ของเขาต่างจากผู้อื่น เขาต้องอาศัยความเย็นในการนอนหลับพักผ่อนโดยใช้เครื่องนุ่งห่ม ความลำบากมาเยือนเมื่อเขาต้องเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งในขบวนการปฏิวัติและจำเป็นต้องอาศัย อยู่ในป่า เขาไม่สามารถใส่เครื่องแบบและนอนพักร่วมกับผู้อื่นได้ จึงมาผูกเปลนอนที่ริมบึง ท้ายค่ายจึงเป็นเหตุให้เพื่อนร่วมค่ายไม่พอใจ จนกระทั่งคืนที่เขาจากไป การปลุกตัวอยู่ท้าย ค่ายทำให้เขาถูกโจมตีจากกองร้อยฝ่ายรัฐบาลที่ต้องการบุกเข้าไปในค่าย ส่วนเพื่อนคนอื่น ๆ ได้ยื่นเสียงปืนจากการตายของเขาจึงหนีเอาตัวรอดได้ทัน ท้ายที่สุดแล้วแม้ว่าการตายของเขา มิใช่ความตั้งใจแต่ก็ได้รับยกย่องว่าเป็นวีรชน

แนวร่วมของเรา เนื้อเรื่องเล่าเรื่องราวการปฏิบัติหน้าที่ของกลุ่มปฏิวัติพรรค คอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยในพื้นที่ภาคใต้ กองกำลังปฏิวัติทำการดักข่มเพื่อโจมตีฝ่าย รัฐบาลเพื่อหวังยึดอาวุธและทำให้รู้สึกถึงความเจ็บปวดที่กลุ่มของพวกเขาเผชิญจากสงคราม การเมือง แต่เขาได้พบว่าตำแหน่งที่เหมาะสมแก่การข่มโจมตีที่ดีที่สุดคือบริเวณเนินสูงที่เป็นสุขา ประจำหมู่บ้าน ชาวบ้านที่อาศัยอยู่บริเวณใกล้เคียง และผู้ที่สัญจรผ่านไปมาต่างใช้สุขาแห่ง นั้น แต่ภารกิจของกลุ่มปฏิวัติต้องยกเลิกไปเพราะความเลินเล่อของคนในกลุ่ม

บนเส้นทางไปโรงพยาบาล เป็นเรื่องราวการสนทนาของคนขับแท็กซี่และผู้โดยสาร รวบรวมว่าทั้งสองมีการสนทนากัน ฝ่ายหนึ่งถาม ฝ่ายหนึ่งตอบ พร้อมกับการยกเหตุผลมาอ้างเพื่อสนับสนุนความคิดเห็นของตนเอง ตั้งแต่รับผู้โดยสารขึ้นรถไปจนถึงปลายทาง ไม่มีจังหวะให้ทั้งคู่ได้หยุดพัก โดยหัวข้อการสนทนาคือประเด็นของการถกกันระหว่างการเดินทางมีตั้งแต่ลักษณะทางร่างกาย กลุ่มชาติพันธุ์ ไปจนถึงความคิดเห็นทางการเมืองของทั้งสองคน ซึ่งคนขับแท็กซี่และผู้โดยสารก็มีความคิดเห็นทางการเมืองที่ต่างกัน

ภาคสอง อาถรรพ์ภาพวาดเสียดำ

ภาคสองประกอบไปด้วยเรื่องสั้นทั้งหมด 3 เรื่อง ในส่วนนี้ กำพลยังคงสร้างวรรณกรรมให้คงความเป็นตัวตน สะท้อนสังคม สะท้อนชีวิตมนุษย์ผ่านเรื่องสั้น พร้อมกับน้ำเสียงเสียดสีที่สามารถกระทบอารมณ์ของผู้อ่านได้เป็นอย่างดี ซึ่งเรื่องสั้นทั้ง 3 เรื่องมีความน่าสนใจดังต่อไปนี้

บางโค้งโค้ง เป็นเรื่องที่เล่าถึงการล่าสัตว์ของเจ้าหน้าที่รัฐ โดยมีนายพรานผู้อำนวยความสะดวกให้แก่นายอำเภอ นายพรานเป็นชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในอำเภอเบ็ญชัด (ปัจจุบันคืออำเภอ ปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช) ทว่าทั้งอำเภอรู้ดีว่านายพรานผู้นี้ชำนาญทั้งการล่าสัตว์และการเดินป่า โดยเฉพาะอย่างยิ่งป่าโค้งโค้ง ด้านนายอำเภอคนใหม่ผู้ชื่นชอบการล่าสัตว์ได้ติดต่อให้นายพรานพาเข้าไปล่าสัตว์พร้อมกับนายทหารและนายตำรวจ การเดินทางไปยังป่าโค้งโค้งที่มีความอุดมสมบูรณ์แต่ก็เต็มไปด้วยอาถรรพ์ คำเตือนของภรรยาของนายพรานทำให้เขาคิดได้ว่า เจ้าหน้าที่รัฐเหล่านั้นกดขี่ข่มเหงชาวบ้านและสัตว์มากเพียงใดจนก่อให้เกิดความเคียดแค้นในท้ายที่สุด

โรงสีไฟ เรื่องราวของ “ชาย” ผู้พิชิตบ้านผีสิงแลกกับเงินเดิมพันเพื่อใช้ประทังชีวิต เขาทำทุกอย่างเพื่อเงิน ไม่ว่าจะเป็นการเดินทางโหยหวนเลื่อนให้เจ้ามือ หากำไฟพิเศษ และรับจ้างนอนตามบ้านผีสิง เขาได้รับพนันจากไอ้คราผีพนันในหมู่บ้านให้ไปนอนที่โรงสีไฟร้างมากกว่าร้อยปี ในคืนที่เขานอนอยู่ ณ โรงสีไฟ เขาได้พบกับหญิงสาวปริศนาคนรักเก่าของเขาที่ข้ามภพมาตั้งแต่อดีตชาติ พร้อมเล่าเรื่องราวความรักระหว่างตัวหญิงสาวและชายในอดีตให้ฟังพร้อมกับการร่วมรักกันใต้ต้นไทรในคืนนั้น เมื่อฟ้าสางหญิงสาวปริศนากลับหายไป เขาไปในต้นไทรเหลือเพียงร่างเปลือยเปล่าของเธอ แม้แต่เงินพนันที่ได้รับในตอนเช้าก็ไม่สามารถดึงดูดความสนใจของเขาได้อีกต่อไป

อาการภาพวาดเสือด่า เน้นเรื่องเล่าเกี่ยวกับการกลับมาแก้แค้นของเสือด่า ในภาพวาดจาก “เขา” ผู้วาดภาพเสือด่า เขาเริ่มฝึกวาดภาพเสือด่าโดยได้รับคำแนะนำจากศิลปินชื่อดัง “จ่าง แซ่ตั้ง” ด้วยความหลงใหลในเสือด่าและความตั้งใจในการสร้างผลงานทำให้เสือด่าในภาพวาดของเขามีชีวิตมากขึ้น เขานำภาพวาดผืนนั้นไปวางขายใกล้ ๆ กับนิทรรศการ ‘แบกะดิน’ ของจ่าง แซ่ตั้ง และได้รับคำเชิญให้เข้าชมนิทรรศการ ‘วันสังหารสัตว์ป่าทุ่งใหญ่’ ที่กำลังจัดขึ้น ภายหลังการเข้าชมภาพเสือด่าที่เคยวาดเริ่มมีชีวิตมากยิ่งขึ้น เขาวาดภาพเสือด่าอีกเป็นจำนวนมากเพื่อแจกจ่ายให้คนทั่วไปและวาดเสือด่าแววดาสีทองให้กับหญิงสาวที่เขาประทับใจ แต่ไม่นานนักภาพเสือด่าเหล่านั้นกลับหายไปอย่างไร้ร่องรอยราวกับมีเวทมนตร์ และมีข่าวลือในครั้งศตวรรษต่อมาว่าเสือด่ากลับมาปรากฏตัว แต่ที่ชัดเจนมากยิ่งกว่านั้นคือมีศพชายคนหนึ่งถูกฆาตกรรม โดยที่ข้างศพมีภาพวาดเสือด่าขนาดใหญ่ นัยน์ดาสีทอง กำลังจ้องตากับตำรวจก่อนที่จะอันตรายหายเข้ากำแพงไป

ภาคสาม ความลับแห่งหุบเขาเซียน็อก

ภาคสามคือภาคสุดท้ายของรวมเรื่องสั้น ประกอบไปด้วยเรื่องสั้นทั้งหมด 4 เรื่อง ความน่าสนใจยังคงอยู่ที่การนำเสนอเนื้อหาด้วยความสามารถและรายละเอียดในเรื่องที่มีความแตกต่างกัน นั่นคือการเขียนที่มีเนื้อหาความจริงผสมไปกับความมหัศจรรย์เหนือจริง อาจกล่าวได้ว่าเป็นการสะท้อนความจริงของสังคมในด้านต่าง ๆ ด้วยการสร้างวรรณกรรมที่มีเนื้อหานอกเหนือจากให้ความรู้ยังสามารถกระตุ้นอารมณ์ความรู้สึกของผู้อ่านได้เป็นอย่างดี เรื่องสั้นทั้ง 4 เรื่อง มีความน่าสนใจดังต่อไปนี้

คูการ์เจ้าภูเขา เรื่องราวของชายคนหนึ่ง “เขา” เป็นผู้เล่าเรื่องยามที่เดินเล่นริมทะเลทำให้นึกถึงวันที่ 20 พฤศจิกายน เขาได้ไปชมการเดินทางขบวนเฉลิมฉลองของประชาชนที่ต่อต้านรัฐบาลสำเร็จ และยังเล่าย้อนไปถึงเหตุการณ์ ณ ร้านไก่ทอดร้านดังในเม็กซิโก จนบังเอิญได้พบกับนักเลงเจ้าถิ่น เอล คูการ์ (The Cougar) คนในพื้นที่เรียกคูการ์เจ้าภูเขา เพราะคูการ์นั้นเป็นคนบ้าอย่างมาก ในส่วนของร้านไก่ทอดนั้นมีรูปพระแม่มารีห้อยอยู่กลางร้านที่ผู้คนเคารพบูชาแต่เบื้องหลังเต็มไปด้วยความโสมม มีโคเคนสำหรับผู้เสพยาอยู่หลังกรอบรูปนั้น ความโกลาหลเกิดขึ้นเมื่อวันหนึ่งตำรวจบุกเข้ามาจับคนเสพยาและคนที่เกี่ยวข้องทั้งหมด ส่วนคูการ์เจ้าภูเขาแสร้งว่าตนเป็นไกด์นำเที่ยวและเขาเป็นนักท่องเที่ยวทั้งสองจึงรอดพ้นจากการจับกุมในเหตุการณ์วันนั้น

ล่ำนผู้เรีจรรยาบรรณ เรื่องราวของหนุ่มแรงงานไทยสามคนที่ซ้บรดแข่งกันขณะมีนเมา จนเป็นเหตุให้หนุ่มชาวชวอดิอาระเบียที่นอนอาบแสงจันทร์เสียชีวิต พวกเขาต้องขึ้นให้การต่อศาลด้วยตนเอง ซึ่งทั้งสามไม่มีความรู้เรื่องภาษาอาหรับ ทำให้ลุงเงิน แรงงานชาวไทยที่อยู่อีกเมืองต้องรับหน้าที่เป็นล่าม เขาเชี่ยวชาญหลายภาษา เป็นผลจากการที่เขาอ่านหนังสืออยู่ทุกคืน เพื่อคลายความเหงาที่ต้องจากบ้านมาทำงานถึงแดนไกล ลุงเงินยังมีรสนิยมที่ชอบดื่มไวน์และเด็กหนุ่มเป็นพิเศษ เมื่ออยู่ในศาล จำเลยให้นายสำราญ ทุงกาหลงเป็นตัวแทนชี้แจงความผิด ซึ่งลุงเงินให้ความช่วยเหลือจำเลยเป็นอย่างดี ด้วยความเสน่หาในตัวเด็กหนุ่มและความเป็นคนไทยด้วยกัน เมื่อเริ่มชี้แจงเขาจะปรับข้อความใหม่ โดยใช้ข้อความที่กินใจเพื่อแสดงให้เห็นว่าพวกเขาารู้สึกผิดจริง ๆ ญาติฝ่ายโจทก์บางคนเห็นใจพร้อมให้อภัยจำเลยทั้งหมดและศาลได้ตัดสินให้ทั้งสามพ้นผิด

สวนสวรรค์ เรื่องราวของชายชาวลอนดอนที่เป็นโรคร้ายชนิดหนึ่งและเป็นเจ้าของโรงแรมที่ตั้งอยู่ละแวกเดียวกับป่าช้า โรงแรมเป็นอาคารทรงโรมันขนาดเทียบเท่าคฤหาสน์ตั้งตระหง่านอยู่หน้าทางเข้าคือสถานที่ที่เขาเคยไปเยี่ยมเยียนก่อนล้มป่วย เขาทนทุกข์ทรมานรอความตายตลอดหกเดือนตามที่หมอคาดการณ์ไว้ และหวังว่าหลังจากนั้นเขาจะหลุดพ้นจากความทุกข์ ทว่าครบหกเดือนกลับไม่เป็นอย่างที่เขาคาดคิด เขายังมีชีวิตและรู้สึกเหมือนได้สัมผัสกับสิ่งลึกลับบางอย่างจากบรรดา “ผู้รักสันติ” ที่ทอดร่างสงบนิ่งในป่าช้า เขา รู้สึกมีพลังสามารถเดินเล่นได้ จึงทำให้ได้พบกับสาวชุดแดงสุดผู้ลึกลับและได้รับรู้เรื่องราวในโลกใบใหม่ที่เต็มไปด้วยความสงบสุขในโลกหลังความตายที่เรียกว่า “ยูโทเปีย” แต่แล้วความสุขกลับถูกแทนที่ด้วยความอึดอัด พบกับความมืดมิดที่คละคลุ้งไปด้วยกลิ่นไม้ผุเน่าและกลิ่นกุหลาบชวนอาเจียน เขาตะเกียกตะกายสุดชีวิตเพื่อหลุดพ้นจากสถานที่แห่งนั้น และเรื่องราวก็จบลงเมื่อเขาตื่นจากฝัน พร้อมกับทิ้งให้ผู้อ่านสงสัยว่าแท้จริงแล้วตัวเขาอาศัยอยู่ในโลกความจริงหรือโลกความตาย

ความลับแห่งหุบเขาเซียน็อก เรื่องราวของ “ข้าพเจ้า” ชายหนุ่มผู้ชมชานออกจากป่าบนเทือกเขาภูบรรทัด จนได้รู้จักกับ ‘ฟาเรล’ ทั้งสองผูกมิตรกันอย่างรวดเร็วราวกับรู้จักกันมานาน อาจด้วยความชื่นชอบที่ชอบอะไรคล้าย ๆ กัน เช่นเสียงดนตรี หรือไม่ว่าจะเป็นการใช้ชีวิตด้วยการยึดมั่นในอุดมการณ์ของตน พร้อมกับการเดินทางเพื่อเปิดประสบการณ์ไปสู่โลกใบใหม่ให้ข้าพเจ้าได้สัมผัสกับความงดงามทางธรรมชาติอันน่าหลงใหลท่ามกลางกฎเกณฑ์ กรอบทางสังคมและจารีตประเพณี ณ ดินแดนลึกลับที่อยู่ในหุบเขา

ที่ได้สมญานามว่า “แผ่นดินมารดาธิปไตย”

กลวิธีการนำเสนอเนื้อหา

กลวิธีการนำเสนอเนื้อหาภายในหนังสือชุด “อาถรรพ์ภาพวาดเสือดำ และเรื่องราวอื่น ๆ” มีความโดดเด่นและน่าสนใจ คือการสร้างเนื้อหาผ่านรูปแบบการเขียนแนวสังนิยมมหัศจรรย์ การใช้ภาษาเพื่อถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกด้วยน้ำเสียงเสียดสีสังคมและรัฐบาล ซึ่งอาจยกตัวอย่างที่ปรากฏในเรื่องบางตอนได้ดังนี้

การเขียนแนวสังนิยมมหัศจรรย์ คือวรรณกรรมที่สร้างขึ้นมาโดยอาศัยหลักความเป็นจริง มีความเป็นเหตุเป็นผลต่อกัน และยังสอดแทรกไปด้วยเนื้อหาที่เป็นความมหัศจรรย์ ที่ไม่อาจพิสูจน์ได้ หรือเป็นแนวการเขียนจากการผสมผสานระหว่าง ความจริง และ เหนือจริง เข้าด้วยกันได้อย่างแนบเนียน ซึ่งการเขียนในลักษณะนี้ปรากฏในเรื่องสั้นแทบตลอดทั้งเล่มดังนี้

1. คนธรรพ์แห่งภูบรรทัด ความมหัศจรรย์ที่ปรากฏในเรื่องนับเป็นการเขียนแนวสังนิยมมหัศจรรย์ เพราะในโลกความเป็นจริง สถานที่ที่เต็มไปด้วยสิ่งมหัศจรรย์ สิ่งวิเศษ ไม่มีอยู่จริงและเป็นเรื่องที่วิทยาศาสตร์พิสูจน์ไม่ได้ แต่ความเป็นจริงที่ กำพล ได้นำเสนอไว้คือ ระบุทฤษฎีนิมที่กลืนกินธรรมชาติอย่างหิวกระหาย จนส่งผลให้ทรัพยากรธรรมชาติถูกทำลาย และความมหัศจรรย์ที่ปรากฏในเรื่องอาจยกตัวอย่างได้ ดังข้อความต่อไปนี้

‘เมื่อถึงลานหินกว้างอีกฟากของวังมรกต ก็ต้องตะลึงแก่ภาพที่ปรากฏแก่ตา ป่าทั้งป่าสว่างเรืองรองด้วยแสงหึ่งห้อยที่ลอยว่อนเป็นกองทัพ’ ‘ข้าพเจ้าเดินเข้าไปแอบดูอยู่หลังต้นไม้ เห็นหญิงชายหลายคนกำลังดีดตีเป่าเครื่องดนตรีรูปร่างแปลก ๆ อยู่แถวหน้า ที่แปลกเป็นพิเศษคือ เครื่องเป่าสองตัวของผู้เล่นสองคน เพราะมันไม่มีรูปร่างใด ๆ ให้เห็น’ (Nirawan, 2019, p. 27)

2. วีรชน การนำเสนอเนื้อหาในเรื่องนี้มุ่งสะท้อนความเป็นสังนิยมที่ปรากฏภายในสังคมพร้อมการแฝงเรื่องราวลึกลับ โดย กำพล อาจนำประสบการณ์ที่เขาเคยร่วมเป็นส่วนหนึ่งของพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยซึ่งเป็นกลุ่มปฏิวัติ เขาตีแผ่

สังคมกลุ่มนี้โดยเขียนเรื่อง วีรชนขึ้นมา ซึ่งให้เห็นวิถีชีวิตที่ต้องอาศัยในป่าหลบหลีกจากฝ่ายรัฐบาลที่มีอำนาจทางกฎหมายเหนือกว่า และแสดงให้เห็นถึงความเหลื่อมล้ำอันนำมาสู่การแบ่งแยกชนชั้นทางสังคมที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ และในส่วนของความมหัศจรรย์คือการยกเรื่องภูติผีเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในการดำเนินเรื่อง เช่น เหตุการณ์ที่ “ข้าพเจ้า” ผู้ตายได้กลายเป็นผีหลังถูกยิง ทำให้ฝ่ายรัฐบาลกลัวและหนีไป และในตอนท้ายเรื่องที่จิตวิญญาณของข้าพเจ้าเป็นผู้เล่าเรื่องของตนเอง ซึ่งความเป็นจริงแล้วไม่อาจเกิดขึ้นได้เลย ดังข้อความต่อไปนี้

“สหายคืนคือแบบอย่างของนักปฏิวัติผู้เสียสละ” เสียงสหายนำประกาศซึ่งซัง “เขาได้พิสูจน์ให้พวกเราเห็นแล้วว่านักปฏิวัติที่ดีต้องพร้อมทุกลมหายใจที่จะพลีชีพเพื่อปกป้องมวลชนให้รอดพ้นจากการล้อมตีของศัตรู เราขอเชิดชูเกียรติให้เขาเป็นวีรชนคนกล้าไว้ ณ ที่นี้ ขอให้ทุกคนยืนไว้อาลัยแก่เขาหนึ่งนาที” ‘ดวงวิญญาณของข้าพเจ้ายังคงลอยอยู่บริเวณนั้น จึงได้ยินเสียงใครหัวเราะที่ ๆ ในลำคอหลังคำสวดลี้ลึง (Nirawan, 2019, pp.75-76)

3. บางกั๊งกั๊ง ภายในเรื่องนี้นำความเชื่อของคนในสังคมเข้ามาประกอบในเรื่องด้วย นั่นคือการกล่าวถึงป่าทึบที่เชื่อว่ามียักษ์ลี้ลับและอาถรรพณ์ซ่อนอยู่ ปรากฏในฉาก ถ้ำลวงตา ซึ่งเป็นฉากที่มีความเหนือธรรมชาติ และยังสะท้อนให้ผู้อ่านได้ตระหนักรู้ในเรื่องของการให้คุณค่าและความสำคัญของธรรมชาติ ไม่ว่าจะ เป็น ป่าไม้หรือสัตว์นานาชนิด ดังข้อความต่อไปนี้

“ผมรู้แต่ว่าบริเวณนี้พวกพรานป่าเรียกกันว่าถ้ำลวงตา เข้ามาแล้วจะเห็นอะไรผิดเพี้ยนไปจากปกติ ก็ดูอย่างเงาพวกนั้นสิครับ หรือว่าจะเงาของเราเองก็ไม่ผิดแต่มันทอดผิดทางไงครับ”(Nirawan, 2019, p. 92)

ความเชื่ออีกหนึ่งประการที่ผู้วิจารณ์ให้ความสนใจ นั่นคือความเชื่อเกี่ยวกับเรื่องบุญบาป ทำดีได้ดีทำชั่วได้ชั่ววาทะที่ กาบพล สร้างตัวละครนายอำเภอที่มีจิตใจโหดเหี้ยมฆ่าสัตว์ตัดชีวิต ข่มเหงและเอาเปรียบผู้อื่น ทำให้บันปลายสุดท้ายของเขาลบลงอย่างไม่สวยงาม ดังข้อความที่ปรากฏในตอนต้นเรื่องว่า “ชายร่างผอมแห้ง เนื้อตัวมอมแมม ท่อนบนเปลือยเปล่ากั๊งกั๊งขาแข้งขาดกระดูกะรุงกะริง...สักพักก็จะยืนจังก้าทำท่ายกปืนกระทบไหล่ เล็งไปยังความว่างเปล่าเบื้องหน้า” (Nirawan, 2019, p.105)

4. **โรงสีไฟ** เรื่องสั้นที่นำเสนอเนื้อหาผ่านการสร้างฉาก บรรยากาศ สถานที่เพื่อให้เกิดความสนุกสนานและไม่น่าเบื่อหากจะต้องบรรยายเรื่องเกี่ยวกับชีวิตมนุษย์ และโครงเรื่องให้มีตัวละครหญิงสาวจากอดีตชาติเข้ามาพร้อมกับฉากหายตัวเข้าไปในต้นไทร ก่ำพล ยังกล่าวถึงเรื่องราวที่เกิดขึ้นจริงในอดีต นั่นคือสงครามโลกครั้งที่สอง ที่เป็นเหตุให้โรงสีไฟในเรื่องกลายเป็นโรงสีร้าง ‘และแล้วค่าคืนแห่งความเป็นความตายก็มาถึง คืนพระจันทร์เต็มดวง คืนที่ข้าพเจ้าจะต้องเข้าไปนอนในอาณัติกรของราชินีแห่งโรงสีไฟ’ (Nirawan, 2019, p. 163)

จากข้อความดังกล่าวเป็นข้อความเปิดเรื่อง ซึ่งกระตุ้นความใคร่รู้ของผู้วิจารณ์ โดยการเปิดเรื่องผ่านตัวละครหลักว่าขณะนั้นกำลังนอนอยู่ที่โรงสีไฟร้าง ผู้วิจารณ์จึงเกิดคำถามกับตนเองว่าโรงสีไฟที่ว่านั้นคืออะไร เป็นโรงสีที่มีไฟอย่างนั้นหรือ ซึ่งนับว่าผู้เขียนมีเทคนิคที่น่าสนใจในการเริ่มต้นเรื่องไม่น้อย นอกจากนี้ การนำผีสาวปริศนาเข้ามาช่วยดำเนินเรื่องเพื่อให้ตัวละครเข้าถึงแก่นแท้ของชีวิต ทั้งยังทิ้งท้ายในตอนจบไว้ว่า

‘ทว่านาทีนี้ เงินตราไม่มีความหมายใด ๆ สำหรับข้าพเจ้าอีกต่อไป ข้าพเจ้าหันหลังให้มัน หันหลังให้เรือนไม้ที่กำลังล่มทลาย ปลอยให้หัวใจจงการ วิ่งตามมะลิเข้าไปในม่านไทร’ (Nirawan, 2019, p. 185)

5. **อาถรรพ์ภาพวาดเสือด่า** มีกลวิธีดำเนินเรื่องตามลำดับเวลา แต่ความน่าสนใจในเรื่องนี้คือกลวิธีการนำเสนอเนื้อหาที่ใช้ความเหนือจริงเข้ามาเป็นเครื่องมือช่วยดำเนินเรื่อง นั่นคือ อาถรรพ์ของภาพวาดเสือด่า อันมาจากภาพถ่ายในงานนิทรรศการภาพการสังหารเสือด่าหลายชีวิต ไม่คำนึงถึงกฎหมายใด ๆ จากเหตุการณ์ที่เป็นข่าวดัง อ้างอิงจากบันทึกวันที่เขียนท้ายเรื่อง กับ เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นมีความเชื่อมโยงกัน ดังข้อความที่ปรากฏท้ายเรื่องดังนี้

‘เกือบครึ่งศตวรรษต่อมา มีคนเห็นภาพเสือด่าเหล่านั้นปรากฏขึ้นที่นั่น ที่นี้อีกครั้งทั่วทั้งประเทศ หลังจากคณะของมหาเศรษฐีชื่อดังลอบเข้าไปสังหารเสือด่าตัวหนึ่งในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าทุ่งใหญ่นเรศวร แต่ไม่นานภาพเหล่านั้นก็อันตรธานไปอีกครั้ง... กระทั่งเช้ามีดวงครบรอบหนึ่งปีของการสังหารเสือด่าตัวดังกล่าว ตำรวจท้องที่ได้รับแจ้งว่ามีคนนอนตายอยู่ในซอของวัดช่องลมไชย ถนนเพชรบุรีตัดใหม่ ที่เกิดเหตุมีไทยมุงนับร้อยกำลังวิพากษ์วิจารณ์เหตุการณ์ถึงตรงหน้า’ (Nirawan, 2019, pp. 205-206)

จากข้อความดังกล่าว กำพลอาจต้องการให้ภಾವาดเสือด่าที่กลับมาแก้แค้น เป็นเครื่องมือกระตุ้นจิตใจสำนึกให้ตระหนักถึงคุณค่าของชีวิต ไม่ว่าจะชีวิตสัตว์หรือชีวิตมนุษย์ด้วยกันล้วนมีคุณค่าทั้งสิ้น นอกจากนี้ยังเป็นการเสียดสีสังคมคนรวยที่ใช้การล่าสัตว์เป็นงานอดิเรก สัตว์จำนวนมากต้องสังเวยชีวิตให้กับความสุขของคนบางกลุ่มเพียงเท่านั้น

สิ่งสำคัญที่ กำพลต้องการนำเสนออาจเป็นการส่งสัญญาณหรือเป็นกระบอกเสียงในการทวงคืนความยุติธรรมให้แก่สิ่งมีชีวิตในสังคม ไม่ว่าจะป็นมนุษย์หรือสัตว์ ซึ่งเป็นผลมาจากความเหลื่อมล้ำภายในประเทศ การกระทำผิดของผู้ทรงอิทธิพลหรือผู้มีอำนาจ ถูกเพิกเฉยจากรัฐบาลด้วยอำนาจของเงินที่มีมากกว่าความถูกต้องจึงไม่อาจเอาผิดด้วยกฎหมายต่อไป

6. ความลับแห่งหุบเขาเซียน็อก เรื่องสั้นเรื่องสุดท้ายที่ปรากฏท้ายเล่ม ปิดฉากความงามด้วยการเขียนแนวสังคมนิยมที่ศรจรย์อีกครั้ง ประกอบกับเรื่องเล่าที่เป็นส่วนของความจริงในสังคม ด้วยวิธีการนี้ทำให้นเนื้อเรื่องมีความน่าสนใจ แปลกใหม่และยังเป็นที่นิยมในการสร้างวรรณกรรมร่วมสมัย โดยเนื้อหาในเรื่องมุ่งสะท้อนให้ผู้อ่านเห็นขนบธรรมเนียมจากการเดินทางของตัวละครไปยังเมืองที่ถูกโอบกอดจากทิวเขาสูง นั่นคือ หุบเขาเซียน็อกบนเกาะสุมาตรา ทางตะวันตกของประเทศอินโดนีเซีย ดังข้อความ

‘เงาทะมึนของปีกคู่มหิมาก็โผล่ลู่ชะง่อนผาด้วยลีลาสง่างาม พอปีกคู่นั้นหุบลง ภาพที่ปรากฏให้เห็นคือกวางดาวตัวหนึ่งยืนผันหน้ามาหาเรา นิ่งสนิทเหมือนภาพประติมากรรม...เธอนั่นเอง!’ ‘ท่ามกลางม่านควันบาง ๆ ข้าพเจ้าติดตัวลูกชิ้นยืนด้วยความตะลึงกึ่งตระหนก ราฮิสค้อย ๆ ลุกตามอย่างใจเย็น ข้าพเจ้าเริ่มไม่แน่ใจว่าตนเองตื่นหรือกำลังหลับ’ (Nirawan, 2019, pp. 282-283)

‘ตกค่ำ ราฮิสพาข้าพเจ้าไปนั่งที่ผับแห่งหนึ่งในตัวเมือง ได้ร่ำเบียร์กับกลุ่มเพื่อน ๆ ของเขาอยู่จนดึก ได้ฟังความทุกข์ใจของพวกเขาที่เกิดขึ้นมาเป็นชายในเมืองนี้ เมืองมารดาธิปไตย เมืองที่ผู้หญิงเป็นใหญ่ในครอบครัว ทำให้เกือบทุกคนเลือกที่จะอยู่อย่างคนโสดไม่ยากอยู่ใ้อำนาจของสตรี’ (Nirawan, 2019, p. 274)

7. **สวนสวรรค์** ความแปลกใหม่ที่ปรากฏในเรื่องนี้คือการนำเสนอความเหนือจริงในรูปแบบจินตนิยม หรือ วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับความปรารถนาในจิตใจของมนุษย์ เพื่อเข้าไปยังโลกที่ดีกว่า กำพล ยังคงความมหัศจรรย์ไว้ด้วยการสร้างเหตุการณ์และสถานที่ในโลกที่เรียกว่า “ยูโทเปีย” พร้อมกับหญิงสาวชุดแดงกับการเล่นกับความเชื่อของคนในสังคมว่าโลกหลังความตายที่ทุกคนปรารถนาที่จะไปคือ สวรรค์ที่เต็มไปด้วยความสุขและความงดงาม ดังข้อความ

“ฉันจากโลกของพวกคุณมาตอนยังสาว ฉันจึงคงความสาวมาจนบัดนี้ คุณเองก็ยังมีหนุ่มยังหล่อ ถ้ามาอยู่กับเราที่นี้ในวันนี้ คุณก็จะเป็นหนุ่มหล่ออยู่อย่างนี้ชั่วกัลปาวสานจะไม่มีวันแก่ค่ะ” ‘ตอนเธอเอ่ยคำว่า “สวนสวรรค์แห่งนี้” หน้าที่เธอคู่มือความสุขเหลือเกิน จนข้าพเจ้าอดคิดไม่ได้ว่าถ้าข้าพเจ้าได้มาอยู่ร่วมกับเธอที่นี้ ข้าพเจ้าก็ไม่ต้องทนทุกข์อยู่กับชีวิตสับสนประดังเศอีกต่อไป’ (Nirawan, 2019, p. 240)

การใช้ภาษาเพื่อถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกด้วยน้ำเสียงเสียดสีสังคมและรัฐบาล การใช้ภาษาเพื่อสะท้อนให้เห็นถึงความจริงที่เกิดขึ้นในสังคม ความเชื่อของคนผู้คน และยังปรากฏการเขียนเชิงภาพพจน์เพื่ออรรถรสในการติดตามเนื้อหาของผู้อ่าน ซึ่งอาจยกตัวอย่างมาพอสังเขปได้ดังนี้

1. ถ้า กำพล ใช้กลวิธีการเล่นคำ ผ่านภาษาที่บรรจงเขียนออกมา มีการเปรียบเทียบบางสิ่งให้เห็นภาพที่ชัดเจนยิ่งขึ้น และนอกเหนือจากนี้ผู้วิจารณ์ยังเห็นว่าการตั้งชื่อเรื่องว่า ถ้า อาจเป็นสัญลักษณ์เนื่องมาจากเนื้อเรื่องที่มีความเกี่ยวข้องกับความต้องการทางเพศและต้นหาของครุพัน แต่ผู้เขียนใช้สัญลักษณ์เข้ามาแทนเพื่อให้ตีความ ดังข้อความต่อไปนี้

‘ครุพัน กลั่นหายใจมุดหัวลงช้า ๆ น้ำใสกระจ่างราวกับแผ่นฟ้า ยามไร่มะเมฆ เหล่าสาวน้อยเกาะกลุ่มพลั่วตัวแหวกว่ายไปข้างหน้าเขาประหนึ่งฝูงมัจฉาสีสดกำลังเร่ร่อน เรือนร่างของพวกเธอถูกเสื้อผ้านุ่งรัดรีงจนเห็นโค้งเว้าอันทงงามและสอดสะพรั่งดังภาพเนรมิต ภาพของแมลงภูตัวสุดท้ายเมื่อวานค่าวนกลับมาปรากฏให้เห็นแจ่มชัดในห้วงคำนึง บั้นท้ายสีด้าของมันพะเยิบพะยาบอยู่บนปากโพรงถ้ำของดอกสร้อยอินทนิลขณะมันเสพเกสรของ

บุปผาสีม่วงครึ่งสังลา ทันใดนั้นกล่อมเนื้อขาของเขาก็กระดูกขึ้นมาดื้อ ๆ คล้าย ตะคริวจับ แต่ไม่น่าจะใช้ เขาคิด เพราะจะว่าปวดก็ไม่ใช้ จะว่าชาก็ไม่เชิง มันแค่ เต็นหนีบ ๆ วาบ ๆ หวิว ๆ แต่ถ้าจะใช้ตะคริว มันก็คงเป็นตะคริวแห่งความเสียว ข่านที่แผ่ไปทั้งสรรพางค์กาย และถ้าเขาจะต้องจมน้ำตายในยามนี้เขาก็ยินดี' (Nirawan, 2019, p. 57-58)

จากตัวอย่างข้อความที่ยกมาข้างต้น ปรากฏการใช้ภาษาแบบอุปมา (simile) ซึ่งเป็น การเปรียบสิ่งหนึ่งกับสิ่งหนึ่ง ที่มีสภาพหรือลักษณะต่างกัน แต่มีลักษณะเด่นร่วมกัน โดยใช้คำว่า “เหมือน คล้าย ดัง ดั่ง ดุจ ประดุจ ปาน” มาเปรียบเทียบ เช่น ข้อความที่ว่า “เห็นโค้งงว้าอึ้งงมดงามและสดสะพรั่งดั่งภาพเนรมิต” ถ้าพลกล่าวว่าความงามของ ส่วนงว้าโค้งงอนั้นมากจนไม่คิดว่าเป็นความจริงกลับเหมือนภาพที่ถูกเนรมิตขึ้นมาเสียมากกว่า

นอกจากนี้ยังมุ่งสะท้อนให้เห็นความต้องการทางเพศของมนุษย์ แม้ว่าในเรื่อง แสดงให้เห็นในมุมมองที่ผิดขนบธรรมเนียม แต่เป็นเรื่องที่สะท้อนสังคมในยุคปัจจุบันได้เป็นอย่างดี เพราะความเน่าเฟะของสังคม มักถูกซ่อนอยู่ภายใต้ความสวยงามเสมอ ดังข้อความที่ปรากฏในเรื่องว่า “กลุ่มเด็กสาวไล่จับสายรุ้งและมีเสื่อกันอย่างสนุกสนาน รวากับไม่มีครู ของพวกเธออยู่ที่นั่นอีกต่อไป ฝ่ายครูพันเอง เมื่อสายตาของพวกเธอไม่อยู่กับเขา สายตาของ เขาย่อมไปอยู่กับพวกเธอได้ตามใจปรารถนา เขายืนทอดอกมองพวกเธออย่างมีความสุข” (Nirawan, 2019,p.59) จากตัวอย่างดังกล่าว อาจตีความได้ว่ากิเลสตัณหาของตัวละครที่มีอยู่ ไม่อาจควบคุมได้จนต้องทำผิดศีลธรรมทั้งต่อตนเองและผู้อื่น

2. แนวชุมชนของเราเป็นเรื่องสั้นที่ผู้เขียนใช้น้ำเสียงเสียดสีสังคมและรัฐบาล สะท้อนให้เห็นสภาพความเป็นจริงของสังคมที่มีการแบ่งพรรคแบ่งพวกเพียงแค่มิ ความคิดหรือทัศนคติที่ไม่ตรงกัน เช่น ฝ่ายพรรคคอมมิวนิสต์และฝ่ายรัฐบาล และ นอกจากนี้ภายในเรื่องยังปรากฏให้เห็นผลกระทบที่เกิดขึ้นหลังเกิดสงครามความขัดแย้ง ผู้คนต้องอาศัยด้วยความหวาดกลัวหรือรอแค้นแค้นเพื่อคนในครอบครัวของตน ดังข้อความที่ปรากฏในเรื่องว่า

‘หลายคนรอแค้นแค้นแทนญาติพี่น้องที่ถูกถีบลงเขาเผาถึงแดงเมื่อไม่กี่ปีก่อน หลายคนรอแค้นแค้นแทนเพื่อนที่จับชีวิตที่ทุ่งสังหารสองฟากฝั่งหอบประชุมใหญ่ ธรรมศาสตร์เมื่อหกตุลาที่ผ่านมา แต่หลายคนแค่อยากสั่งสอน “นาย” ให้รู้ว่า

รสชาติของความตายเป็นอย่างไร’ (Nirawan, 2019, p. 81)

น้ำเสียงเสียดสีรัฐบาลของกำพลยังแสดงให้เห็นว่าการบริหารที่ไม่ได้ให้ความสำคัญแก่ประชาชนทั่วทุกพื้นที่ ความเจริญที่กระจุกตัวอยู่เฉพาะในเมือง ส่วนที่อยู่ห่างไกล ความเจริญก็ต้องใช้ชีวิตอย่างไรคุณภาพ ไม่มีเครื่องอำนวยความสะดวกใด ๆ แม้แต่ห้องสุขา ดังเช่นข้อความที่ปรากฏในเรื่อง ‘แถวนี้มีแต่บ้านคนยากจน ไม่มีบ้านไหนมีส้วมกันหรอก’ (Nirawan, 2019, p. 86)

3. บนเส้นทางไปโรงพยาบาล การนำเสนอเนื้อหาตลอดทั้งเรื่องในรูปแบบบทสนทนาของตัวละครหลัก การร่วมเดินทางของทั้งสองฝ่ายแม้ว่าจะอยู่บนรถคันเดียวกัน ถนนเส้นเดียวกัน แต่ความคิดและทัศนคติกลับแตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง และประเด็นที่ผู้วิจารณ์ให้ความสนใจคือการปรากฏให้เห็นเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยตัวละครคนขับแท็กซี่มองว่า ชายผู้โดยสารไม่เหมือนกับคนไทย กำหนดกรอบแนวคิดของตนเองว่าคนไทยต้องมีลักษณะเฉพาะตามที่ตนเองเชื่อมั่นเท่านั้น ดังที่ปรากฏในเรื่องว่า

“บอกแล้วไงมมาจากยูกันดา แต่ผมเป็นคนไทย นี่เซฟเฟอร์! ไม่ต้องเหลียวมามองผมก็ได้ มองแค่กระจกส่องหลังก็พอ เดี่ยวจะไปหมั่งเอาคันทัวร์”

“แต่หน้าตาผิวพรรณคุณก็คล้ายชาวแอฟริกาเยอะ” (Nirawan, 2019, p. 92)

นอกจากนี้ กำพล ยังไม่ลืมที่จะแทรกเนื้อหาในส่วนของประวัติศาสตร์ทางการเมืองประกอบเป็นส่วน หนึ่งในเรื่องเพื่อแสดงให้เห็นให้ผู้อ่านและผู้วิจารณ์ได้ตระหนักรู้ว่า ในอดีตมีเหตุการณ์สำคัญใดเกิดขึ้นบ้าง ตลอดจนความต่อเนื่องของเหตุการณ์ในอดีตและปัจจุบัน นั้นมีความเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร การนำเสนอเนื้อหาที่มุ่งสะท้อนเหตุการณ์ในอดีตเข้ามาในเรื่องที่เป็นปัจจุบัน ยังเห็นว่าสภาพสังคมและการเมืองระหว่างอดีตและปัจจุบันมิได้แตกต่างกันไปแม้แต่น้อย

บนเส้นทางไปโรงพยาบาลยังสะท้อนปัญหาในสังคมไทย เช่น รถแท็กซี่ปฏิเสธผู้โดยสาร ทำให้เรื่องมีความร่วมสมัยและสมจริง รวมทั้งใช้ภาษาที่เรียบง่าย ทำให้เรื่องมีความโดดเด่น ทำให้ผู้อ่านเข้าถึงตัวละครและแก่นเรื่องได้ง่าย

4. บางโค้งโค้ง มีน้ำเสียงเสียดสีปรากฏให้เห็นอยู่ตลอดในการดำเนินเรื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเสียดสีข้าราชการในสังคมไทย กล่าวคือ ทหาร ตำรวจ นายอำเภอ หรือเจ้าหน้าที่รัฐ มักจะให้ความเคารพเพียงสิ่งที่ตนเองนับถือหรือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ แต่กับมนุษย์ด้วยกันแล้วกลับมองข้ามและกดขี่ข่มเหงคนที่ไม่มีความอำนาจหรือด้อยกว่าตน เช่นข้อความในเรื่องที่กล่าวว่า

“จึงจกทางด้วนตัวใหญ่นิสัยอันธพาลที่เข้าไปอยู่ในกระท่อมเมื่อหลายวันก่อนและมักไล่กัดตัวอื่นจนไม่มีตัวไหนกล้าเข้าใกล้ นอนหงายนอนแน่นิ่งอยู่บนพื้นฟากหลังธรณีประศู เนื้อตัวของมันยังอัมเิบ สิววยังเป็นสีของหลังคาจาก” (Nirawan, 2019, p. 116)

5. **คูการ์เจ้าภูเขา** การเล่าเรื่องผ่านตัวละครด้วยมุมมองของพระเจ้าผู้หยั่งรู้ทุกอารมณ์ทุกเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นภายในเรื่อง ความน่าสนใจคือ คูการ์เจ้าภูเขา ตัวละครทรงอิทธิพลในเรื่อง อาจสร้างมาจากสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมที่อยู่ในวงศ์เสือและแมว นั่นคือ “คูการ์” (Puma concolor) อาศัยอยู่แถบอเมริกาเหนือและใต้ นับว่าเป็นสัตว์ที่สามารถปรับตัวได้อย่างยอดเยี่ยมทุกสถานการณ์ เช่นเดียวกับมนุษย์ที่ต้องปรับตัวเพื่อให้มีชีวิตรอดต่อไป ซึ่งนอกเหนือจากนี้ภายในเรื่องก็ยังคงเสียดสีสังคมอยู่เช่นเดิม นั่นคือการเอาัดเอาเปรียบกันในสังคม เพียงแต่ความแตกต่างในเรื่องนี้คือ การเอาเปรียบชาวต่างชาติที่อาจพบได้ตามแหล่งท่องเที่ยว ไม่ว่าจะเป็นการคิดค่าบริการสูงกว่าความเป็นจริง หรือแม้แต่ในเรื่องนี้ ตำรวจในพื้นที่บุกเข้าจับนักท่องเที่ยวในร้านขายไก่ทอด หากนักท่องเที่ยวไม่มีความรู้มากพอ อาจต้องจ่ายอ้อมให้กับตำรวจและกฎหมายในต่างแดน หรือบางครั้งผู้ใช้กฎหมายอาจใช้กฎหมายในทางที่ผิดนำกฎหมายมาข่มเหงประชาชนก็พบได้บ่อยเช่นเดียวกัน ซึ่งปรากฏข้อความในเรื่องว่า “ตำรวจห้องที่พวกเราทั้งนั้น ไม่ต้องกลัว” (Nirawan, 2019, p. 226)

ประเด็นปัญหาทางสังคมที่แฝงอยู่ในเรื่องคือความตั้งใจของผู้เขียน เรื่องการใช้ร้านอาหารเป็นฉากหน้าเพื่อบดบังฉากหลังซึ่งเป็นการค้ายาเสพติด โดยนำสัญลักษณ์ทางศาสนาคริสต์เข้ามาเป็นเครื่องมือเพื่อเล่นกับความเชื่อของบุคคล เช่นหลังกรอบรูปของพระแม่มารีมีสิ่งเสียดสีแต่กลับไม่เป็นที่สงสัย แม้แต่ก่อนออกจากร้านตำรวจยังโค้งตัวเคารพรูปพระมารีแต่หารู้ไม่ว่าหลังกรอบรูปนั้นมีสิ่งที่ไม่พึงเคารพซ่อนอยู่ และการสะท้อนความจริงของกฎหมายในบางครั้งความศักดิ์สิทธิ์ของกฎหมายมีอาจเอาชนะกลโกงของผู้ร้ายได้

6. **ถามผู้วิจัยรายบรรณ** จากเรื่องผู้เขียนสะท้อนให้เห็นความจริงของมนุษย์บางคนที่ว่า บางครั้งมักใช้อารมณ์ความรู้สึกในการทำสิ่งต่าง ๆ โดยอาจลืมนึกถึงความถูกต้องและความเหมาะสม เช่น ลงเงิน ถามผู้วิจัยรายบรรณ ไม่ซื่อสัตย์ ไม่รักษาคำพูด เปลี่ยนคำให้การของจำเลยในชั้นศาล เพื่อให้หนุ่มแรงงานทั้งสามคนพ้นผิด ดังข้อความ “ในภาษาไทย คำว่า ‘อัลเลาะห์’ ไม่ได้ออกเสียงว่า ‘อัลเลาะห์’ ครบ แต่ออกเสียงว่า ‘พวกเรา’” (Nirawan, 2019, p. 238) เมื่อแนวคิดหลักที่ผู้เขียนต้องการสะท้อนมุมมองออกมาเป็นเรื่องเกี่ยวกับกฎหมายแล้ว ยังมีการเสียดสีกฎหมายและตำรวจไทยในเรื่องให้เห็น ด้วยการยกตัวอย่างว่าตำรวจต้องการแค่เงินเพียงเท่านั้น ดังข้อความ “ที่บ้านของพวกเราในเมืองไทย เราจะต้องเหล้ากินเมื่อไหร่ก็ได้ตามใจชอบ ถึงจะผิดกฎหมายแต่ก็ไม่ร้ายแรง ตำรวจจับเราก็จ่าย เพราะตำรวจไทยจับเหล้าเพื่อจะเอาค่าไถ่...” (Nirawan, 2019, p. 237)

นอกจากการยั่วล้อกฎหมาย ยังปรากฏน้ำเสียงเสียดสีถึงความไม่เท่าเทียมของคนในสังคมโดยการสร้างฉากและตัวละคร นั่นคือการเป็นผู้ใช้เป็นแรงงานในต่างประเทศเพื่อหารายได้ส่งกลับไปจนเจือจรรอบครัว ไร้ซึ่งการศึกษายากที่จะหางานในบ้านเกิดของตนได้ จนต้องจากบ้านไปไกลเพื่อหาเงินเลี้ยงชีพ ดังข้อความ “เรานึกไม่ถึงว่าจะมีใครในโลกชอบอาบแสงจันทร์ เพราะแสงจันทร์บ้านเรามีเหลือเพื่อ ถ้ามันมีค่านำไปแลกอาหารได้ เราคงไม่ต้องออกมาเสี่ยงโชคกันไกลบ้านมากถึงเพียงนี้” (Nirawan, 2019, p. 240)

แนวคิดสำคัญ

แนวคิดสำคัญที่ผู้เขียนต้องการสะท้อนผ่านเรื่องสั้นในรวมเรื่องสั้นทั้ง 12 เรื่อง คือ การสะท้อนมุมมองของสังคม ชีวิต ให้ตระหนักรู้และเห็นคุณค่าของสิ่งรอบตัว ไม่ว่าจะเป็นคุณค่าของความเป็นมนุษย์ คุณค่าของธรรมชาติ คุณค่าของสิ่งมีชีวิต การเคารพสิทธิเสรีภาพของแต่ละบุคคลอย่างเท่าเทียมกัน รวมทั้งการเคารพกฎกติกาเมื่ออยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม เพื่อความสงบสุขของประชาชน สังคม และประเทศชาติ

แนวคิดเกี่ยวกับความต้องการในฐานะมนุษย์นำไปสู่ความหลงผิดก่อเป็นตรบาบาภายในใจและความพ่ายแพ้ให้แก่จิตไร้สำนึกของตัวละคร หรืออาจเป็นตัวผู้เขียนเอง หากจะกล่าวถึงความต้องการในฐานะมนุษย์ หรือเรียกว่า ทฤษฎีความต้องการของมาสโลว์ มีทั้งหมด 5 ชั้น ได้แก่ ความต้องการทางด้านร่างกาย ความปลอดภัย ความรักและการเป็น

เจ้าของ การยอมรับนับถือและการบรรลุศักยภาพสูงสุดแห่งตน ความต้องการพื้นฐานทั้งหมดที่ได้กล่าวมา ล้วนเกี่ยวพันกับเรื่องสั้นในเล่มนี้ทั้งสิ้น เช่นเรื่อง *กั้ว* เป็นเรื่องที่มุ่งสะท้อนให้เห็นความต้องการทางเพศของมนุษย์ แม้ว่าในเรื่องแสดงให้เห็นมุมมองที่ผิดขนบธรรมเนียม แต่เป็นเรื่องที่สะท้อนสังคมในยุคปัจจุบันได้เป็นอย่างดี เพราะความฟอนเฟะของสังคมมักถูกซ่อนอยู่ภายใต้ความสวยงามเสมอ ดังข้อความที่ปรากฏในเรื่องว่า “กลุ่มเด็กสาวไล่จับสายรุ้งและผีเสื้อกันอย่างสนุกสนาน รวากับไม่มีครูของพวกเธออยู่ที่นั่นอีกต่อไป ฝ่ายครูพันเองเมื่อสายตาของพวกเธอไม่อยู่กับเขา สายตาของเขาย่อมไปอยู่กับพวกเธอได้ตามใจปรารถนา เขายืนกอดอกมองพวกเธออย่างมีความสุข” (Nirawan, 2019, p. 59)

แนวคิดเกี่ยวกับคุณค่าและความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งมีชีวิต และสิ่งแวดล้อม ว่าเป็นแหล่งต้นน้ำลำธาร แหล่งอาหารสำหรับสิ่งมีชีวิตบนโลก การนำเสนอเนื้อหาในทุก ๆ เรื่องชี้ให้เห็นว่ามนุษย์ทำลายสมดุลของธรรมชาติไปมากเพียงใด ไม่ว่าจะเป็นการล่าสัตว์คุ้มครอง สัตว์สงวน ฆ่าเสือดำ บุกรุกป่าไม้ ทั้งนี้ถ้าพลอาจต้องการตีแผ่สังคมเกี่ยวกับความอยู่ดีธรรมที่ยังวนเวียนอยู่ทุกยุคทุกสมัย

นอกจากนี้ กำพลยังฉายภาพมุมมองทางการเมืองของตัวละคร จากเรื่อง *บนเส้นทางไปโรงพยาบาล* เพราะเป็นที่ทราบกันดีว่าการเมืองไทยสร้างความริ้วรานและเกิดความสูญเสียจากเหตุการณ์ทางการเมืองจากอดีตมาถึงปัจจุบัน สาเหตุสำคัญมาจากมุมมองทางการเมืองที่แตกต่าง กำพลจึงใช้ ‘สาร’ จากเรื่องนี้ถ่ายทอดให้เห็นว่าแม้คนในสังคมจะมีทัศนคติที่ต่างกัน ก็สามารถอยู่ร่วมกันได้ด้วยการพยายามรับฟังเหตุผลของอีกฝ่ายนั่นเอง

บทสรุปส่งท้าย

“อาถรรพ์ภาพวาดเสือดำและเรื่องราวอื่น ๆ” ของ กำพล นิรวรรณ เต็มไปด้วย ความลึกลับซับซ้อน ซ่อนเงื่อนงำ อันเป็นเหตุให้ไม่สามารถละสายตาจากการอ่านได้ โดยมีแนวคิดสำคัญคือ การให้ความเคารพและให้คุณค่ากับความแตกต่าง ความต้องการใน ฐานะมนุษย์นำไปสู่ความหลงผิดก่อเป็นตราบาปภายในใจ และการให้คุณค่าและความ สำคัญของทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งมีชีวิต และสิ่งแวดล้อม ในส่วนของการนำเสนอเนื้อหา กำพล นิรวรรณ ใช้เทคนิคที่น่าสนใจและโดดเด่นในการนำเสนอเรื่องราวคือการเขียน แนวสังคมนิยมมหัศจรรย์ (Magical realism) การสร้างตัวละคร สถานที่ และเหตุการณ์ที่ไม่ อาจเกิดขึ้นจริงในชีวิตเข้ามาเป็นส่วนประกอบในการดำเนินเรื่อง เพื่ออรรถรสและจรรโลงใจ ซึ่งถือว่าเรื่องสั้นเล่มนี้ทำหน้าที่ของวรรณกรรมได้เป็นอย่างดี การเขียนในลักษณะนี้ปรากฏ ในเรื่องสั้น คนธรรพ์แห่งภูบรรทัด ถ้า วีรชน บางโค้งโค้ง โรงสีไฟ อาถรรพ์ภาพวาดเสือดำ สวนสวรรค์ และความลับแห่งหุบเขาเขื่อน็อก และอีก 3 เรื่องแม้ไม่มีความเหนือจริงแต่เนื้อ เรื่องก็เต็มไปด้วย ความจริง (Real) ที่สะท้อนสังคมได้เป็นอย่างดี

เมื่อผู้วิจารณ์ได้อ่านก็เปรียบเสมือนกำลังเดินทางไปสู่ปลายทางที่มีบรรยากาศ ระหว่างทางเป็นสนามรบที่เต็มไปด้วยนักรบ อาวุธ และเปลวเพลิง พร้อมเผชิญหน้าเพื่อ ชัยชนะที่คาดหวัง แต่ผู้เขียนไม่มีอำนาจกล้าแกร่งกว่าอีกฝ่าย ระบบทุนนิยม นายทุน ผู้มี อำนาจเหนือการเมือง และบุคคลอื่น ๆ ที่ต้องการเอาชนะด้วยอำนาจเงินและพลังกำลัง ผู้ เขียนจึงต้องพ่ายแพ้โดยที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ จึงนับว่ารวมเรื่องสั้นเล่มนี้คงมาจากมนโสมานึก ของผู้เขียน ที่ต้องการถ่ายทอดอุดมการณ์ที่ตนไม่สามารถรับชัยชนะกลับมาได้ เพื่อเป็นเครื่อง มือที่จะปลุกและกระตุ้นคนในสังคมให้รู้ถึงสิ่งที่เคยเกิดขึ้นในสังคมภายใต้บุคคลที่มีอำนาจ อย่างไม่สามารถต่อกรได้อย่างแน่นอน และหากจะตีค่าของความเป็นวรรณกรรม การเสนอ ทรรศนะของตนที่มีต่อระบบการเมืองในยุคสมัยนี้ ถือเป็นความกล้าและบ้าบิ่นของผู้เขียนที่นำ เสนอได้อย่างตรงไปตรงมาและมีชั้นเชิงไม่เกรงกลัวต่อกฎหมาย และต้องยอมรับในความ ตั้งใจที่นำเรื่องราวในอดีตมาเล่าอีกครั้งไม่ให้ถูกกลืนหายไปตามกาลเวลา เพื่อคงไว้ซึ่งความ จริง แม้ว่าอุดมการณ์ของเขาอาจจะพ่ายแพ้ให้กับอำนาจของผู้มีอำนาจก็ตาม

References

- Carpentier, A. (1975). The Baroque and the Marvelous Real. In L. P. Zamora & W. B. Faris (Eds.) **Magical Realism** (p.102). North Carolina: Duke University Press.
- Kaeothankham, C. (2019, November). **Chintanakan baep thammong thi toemtem khwampratthana thang phet nai rueangsan khong kamphon nirawan** (in Thai) [A voyeur fantasy that fills the desire for sex in the short story of Kampon Nirawan]. **Matichon Weekly, Issue 15-21**. Retrieved from https://www.matichonweekly.com/indepth/article_249706
- Nirawan, K. (2020). **Athan phapwat sueadam lae rueangrao uen uen** (in Thai) [The mystery of black Panther and Other Stories]. Bangkok: Pajonphai Publishing. Phadtharakoonwanid, C. (2016). **Satchaniyom mahatsachan** (in Thai) [Magical realism]. Bangkok: An.
- Sichan, A. (2019). **Athan phapwat sidam: adit patchuban lae kanchatkan khwamsong cham** (in Thai) [Black Tiger Painting: Past, Present and Memory Management]. Retrieved from <https://www.the101.world/the-mystery-of-the-black-panther-kampol/>
- Thatsanathep, W. (n.d.). **Chittawitthaya kanriankanson** (in Thai) [Teaching and learning psychology]. (2nd ed.). Buri Ram: Author.
- The Standard Team. (2020). **Sipsi tulakhom songphanharoisiphok – phadetkan thahan sanghan naksueksa – prachachon** (in Thai) [October 14, 1973 - Military dictatorships kill students – citizens]. Retrieved from <https://thestandard.co/onthisday1410/>